

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“ АБВІНАВАЎЧАЕ ЗАКЛЮЧЭННЕ

ПА СПРАВЕ Бухарына Н. І., Рыкава А. І., Ягоды Г. Г., Крэцінскага Н. Н., Ракоўскага Х. Г., Розенгольца А. П., Іванова В. І., Чэрнова М. А., Грынько Г. Ф., Зеленскага І. А., Бессонава С. А., Ікравава А., Хаджаева Ф., Шаранговіча В. Ф., Зубарэва П. Т., Буланава П. П., Левіна Л. І., Плетнёва Д. Д., Казакова І. Н., Максімава-Дзікоўскага В. А. і Кручкова П. П.—

абвінавачваемых у тым, што яны па заданню разведкаў варожых да Совецкага Саюза замежных дзяржаў склалі змоўніцкую групу пад назвай „права-трацкісцкі блок“, паставіўшую сваёй мэтай шпіянаж у карысць замежных дзяржаў, шкідніцтва, дыверсіі, тэрор, падрыхтоўку ваеннай магутнасці СССР, правакацыю ваеннага нападу гэтых дзяржаў на СССР, разчленненне СССР і адрыў ад яго Украіны, Беларусі, Сярэдне-Азіяцкіх Рэспублік, Грузіі, Арменіі, Азербайджана, Прымор'я на Далёкім Усходзе—у карысць памяненых замежных дзяржаў, нарціце, звяржэнне ў СССР існуючага сацыялістычнага грамадскага і дзяржаўнага ладу і аднаўленне капіталізму, аднаўленне ўлады буржуазіі.

Праведзеным органамі НКВД расследваннем устаноўлена, што па заданню разведкаў варожых да СССР замежных дзяржаў абвінавачваемыя па гэтай справе арганізавалі змоўніцкую групу пад назвай „права-трацкісцкі блок“, паставіўшую сваёй мэтай звяржэнне існуючага ў СССР сацыялістычнага грамадскага і дзяржаўнага ладу, аднаўленне ў СССР капіталізму і ўлады буржуазіі, расчленненне СССР і адтаржэнне ад яго ў карысць укааных вышэй дзяржаў Украіны, Беларусі, Сярэдне-Азіяцкіх рэспублік, Грузіі, Арменіі, Азербайджана і Прымор'я.

Следствам устаноўлена, што „права-трацкісцкі блок“ яднаў у сваёй рада падпольных антысавецкіх груп трацкістаў, прыхільнікаў „ініцыятыўнага“ эсераў, буржуазных нацыяналістаў Украіны, Беларусі, Грузіі, Арменіі, Азербайджана, Сярэдне-Азіяцкіх рэспублік, што пацярджаліся матэрыяламі не толькі гэтага следства, але і матэрыяламі судовых працэсаў, прайшоўшых у розных месцах у СССР, і, у прыватнасці, судовых працэсаў па справе груп ваенных змоўшчыкаў—Тухачэўскага і іншых, асуджаных Спецыяльным Прысудствам Вярхоўнага Суда СССР 11 чэрвеня 1937 года, і па справе груп украінскіх буржуазных нацыяналістаў Мдэвані, Окуджавы і інш., асуджаных Вярхоўным судом Грузійскай ССР 9 ліпеня 1937 года.

Паваўленны Усевай яворы ўнутры СССР, удзельнікі „права-трацкісцкага блока“ ўсе свае далейшыя барацьбы супроць існуючага ў СССР грамадскага і дзяржаўнага сацыялістычнага ладу і за захват ўлады ўскладлі выключна на ўзброеную дапамогу замежных агрэсараў, якія абшлі аказалі змоўшчыкам гэта дапамогу на ўмовах расчленнення СССР і адтаржэння ад СССР Украіны, Прымор'я, Беларусі, Сярэдне-Азіяцкіх рэспублік, Грузіі, Арменіі і Азербайджана.

Такое пагадненне „права-трацкісцкага блока“ з прадстаўніцкамі ўказаных вышэй замежных дзяржаў палітычна тым, што многія кіруючыя ўдзельнікі гэтай змовы з'яўляліся даўняшнімі агентамі замежных разведкаў, ажыццяўляўшымі на працягу многіх гадоў шпіянаж дзейнасць у карысць гэтых разведкаў.

Гэта перш за ўсё адносіцца да аднаго з нахцінцкіх змоўшчыкаў — ворага народа Троцкіга. Яго сувязь з Гестапо была выцарпальна даказана на працэсах трацкіска-зіноўскага тэрарыстычнага цэнтру ў жніўні 1936 года і антысавецкага трацкіскага цэнтру ў студзені 1937 года.

Аднак, матэрыялы па гэтай справе, якія ёсць у распараджэнні следства, устаноўляюць, што сувязь ворага народа Троцкіга з нямецкай палітычнай падполляй і разведкамі іншых краін адносіцца да значна больш раняга перыяду часу. Следствам дакладна устаноўлена, што Троцкі быў звязан з германскай разведкай ужо з 1921 года і з англійскай „Інтэліжэнс-Сервіс“ з 1926 года.

Што датычыць прыцягнутых па гэтай справе, то значная частка гэтых абвінавачваемых, па іх удзелем у прызнанні, з'яўляюцца шпіянамі — агентамі замежных разведкаў ужо доўгі час.

Так, абвінавачваемы Крэцінскі Н. Н. па прамому заданню ворага народа Троцкіга ўступіў у здраліцкую сувязь з германскай разведкай у 1921 годзе.

Абвінавачваемы Розенгольц А. П. — адзін з кіруючых трацкіскага падполля, пачаў сваю шпіянажскую работу для германскага генеральнага штаба ў 1923 годзе, а для англійскай разведкі ў 1926 годзе.

Абвінавачваемы Чэрнов М. А. пачаў сваю шпіянажскую работу ў карысць Германіі ў 1923 годзе, звязваючыся з германскай разведкай па ініцыятыве і пры садзейніччы небавадомлага эмігранта-меншавіка Дана.

Абвінавачваемы Шаранговіч В. Ф. быў завербаван і перахінуў польскай разведкай для шпіянажскай работы ў СССР у 1921 годзе.

Абвінавачваемы Грынько Г. Ф. стаў шпіянажскай германскай і польскай разведкай у 1932 годзе.

Кіраўнікі „права-трацкіскага блока“, у тым ліку абвінавачваемыя па гэтай справе Рыкава, Бухарын і іншыя, былі поўнаасно асцярожны аб шпіянажскіх сувязях сваёй саўзельніцкай ўсяляк заахвочвалі расшырэнне гэтых шпіянажскіх сувязей.

Усё гэта дастаткова тлумачыць, чаму гэтыя паны, якія знаходзіліся на службе замежных разведкаў, з такой ласкавінасцю ішлі на расчленненне СССР і адтаржэнне палых абласцей і рэспублік у карысць замежных дзяржаў.

Эта даправа-трацкіскага блока з замежнымі разведкамі таксама палічылася і тым, што некаторыя з абвінавачваемых па гэтай справе змоўшчыкаў з'яўляліся правакатарамі і агентамі царскай ахранкі.

Прабравішыся на аднакныя пасты ў савецкай дзяржаве, гэтыя правакатары, аднак, не пераставалі апаасацца выхрыцца сваёй зладчыцкай супроць рабочага класа, супроць справы сацыялізму. Ахопленыя пастаянным страхам свайго выхрыцца, гэтыя ўдзельнікі змове былі свабодна вырабаваны ў звяржэнні савецкай ўлады, ліквідацыі савецкага ладу, аднаўленні ўлады памешчыкаў і капіталістаў, у інтарэсах якіх яны прадавалі царскай ахранцы і пры якой яны толькі і маглі адчуваць сябе па-за небяспекай.

Так, абвінавачваемы Зелены І. А. з'яўляўся агентам самарскага жандармскага ўпраўлення з 1911 года. З таго часу Зелены пад кіцкамі „Очкіста“ і „Салаф“ сістэматычна інфармаваў жандармскае ўпраўленне аб дзейнасці самарскай арганізацыі большавікоў, атрымліваючы за гэта рэгулярную штормесячную грашмовую ўнагароду.

Абвінавачваемы Іваню Іваню сваю правакатарскую дзейнасць пачаў у 1911 год, калі быў завербаван тульскай ахранкай і стаў агентам ахранкі пад кіцкай „Самарын“.

Абвінавачваемы Зубарэў быў завербаван царскай паліцыяй у 1908 годзе і супрацоўнічаў у ёй пад кіцкамі „Басійскі“, „Палін“ і „Прохар“.

Як устаноўлена следствам, для дасягнення сваёй зладчыцкай мэтай па звяржэнні савецкага ўрада, захвату ўлады і аднаўленню капіталізму ў СССР змоўшчыкі, па прамых укааных замежных разведкаў, вялі шырокую шпіянажскую работу ў карысць гэтых разведкаў, арганізавалі і ажыццяўлялі шкідніцкія і дыверсіійныя акты ў мэтах забеспячэння паражэння СССР у надыходзячым нападе на СССР фашысцкіх агрэсараў, усяляк правакавалі паскарэнне гэтага нападу фашысцкіх агрэсараў, а таксама арганізавалі і ажыццяўлялі рад тэрарыстычных актаў супроць кіраўнікоў партыі, ўрада і выдзялючых савецкіх дзеячоў.

Гэта дараўненне абвінавачваемы Ракоўскі выкаваў і, знаходзіўся ў Токіо, сапраўды ўстанавіў алачыную сувязь з імі коламі.

Па гэтым паводу абвінавачваемы Ракоўскі паказаў: „Усе гэтыя акаліччаны мелі сваім ладным і практычным вынікам той факт, што я стаў з часу майго прабывання ў Токіо прамым агентам-шпіянаж... будучы завербаван для гэтай мэты, па даручэнню... урада, п. № найбольш уплывовым палітычным дэлегатом капіталістычна-феадальнай Японіі і адным з буйнейшых яе плутакратаў“.

Той-жа абвінавачваемы Ракоўскі, гаворачы аб сувязі ворага народа Л. Троцкіга з англійскай разведкай, паказаў: „Троцкі, як мне было вядома, з'яўляўся агентам „Інтэліжэнс-Сервіс“ з канца 1926 года. Аб гэтым мне паведаміў сам Троцкі“.

Уваходзіўшы ў склад „права-трацкіскага блока“ групы буржуазных нацыяналістаў таксама былі існашым членам звязаны з замежнымі разведкамі.

Так, абвінавачваемы Грынько, які з'яўляўся агентам нямецкай і польскай разведкаў, закрываючы антысавецкую дзейнасць украінскай нацыянал-рашчыскай арганізацыі, адным з кіраўнікоў якой ён з'яўляўся, паказаў: „К 1930 году адносіцца абмеркаванне ў нашай арганізацыі шпіянажа ад неабходнасці дагаварыцца з Польшчай аб аказанні ваеннай

„Мая шпіянажская дзейнасць пачалася яшчэ ў 1923 годзе, калі па дырэктыве Троцкіга я перадаў рад сакрэтныя даныя камандуючаму райхсверам Сенту і начальніку нямецкага гештаба Хессе. У далейшым са мной непасрэдна звязваюся... пасол у СССР п. №, якому я перадаваў перадаваў весткі шпіянажскага характару. Пасля ад'яду п. №, я працягнуў шпіянажскую сувязь з новым паслом п. №“.

Пасля фашыскага пераўраў у Германіі шпіянажская работа трацкістаў прыняла яшчэ больш шырокі і рэзка выражаны паражэнчы характар.

Абвінавачваемы Бессонаў, які, па яго ўласнаму прызнанню, прымаў актыўны ўдзел у нелегальных перагаворах трацкістаў з германскімі фашысцкімі, пераважна, ваеннымі коламі аб сумеснай барацьбе супроць СССР, не толькі асабіста вёў перагаворы аб падтрыманні антысавецкай змовы з бліжэйшым супрацоўнікам Розенберга па знешнепалітычнаму адрэўу фашыскай партыі Дэйчам, але і быў у курсе сустрэч і перагавораў Л. Троцкіга з Гесам, Нідэрмаерам і праф. Хаусхверам, з якім Л. Троцкі дасягнуў згоды на ўмовах, аб якіх гаварыў Пятаню на судовым працэсе па справе антысавецкага трацкіскага цэнтру.

Абвінавачваемы Бессонаў паказаў, што: „Як відаць з гэтых умоў... цэнтр пажару падпольнай работы трацкістаў пераасціў на падрыхтоўку шпіянажскіх, дыверсіійных і тэрарыстычных актаў ўнутры СССР“.

Наўнасць згоды Л. Троцкіга і трацкіскай арганізацыі ў СССР з фашысцкімі коламі і правядзенне ў СССР падрыхтоўкі паражэнчы работы па ўкааненні германскай разведкі прызналі на следстве і іншыя абвінавачваемыя па гэтай справе.

Аднак, сувязямі з германскімі фашызма паражэнчы работа трацкісцкіх наймітаў не абмяжоўвалася. Яны разам з іншымі ўдзельнікамі антысавецкай змовы, у адпаведнасці з ліній Л. Троцкіга, арыентаваліся і на другую фашыскага агрэсара — Японію.

Фактычна бок здраліцкіх адносін антысавецкіх змоўшчыкаў з японскай разведкай прадстаўляўца на матэрыялах следства ў такім выглядзе: Як паказаў абвінавачваемы Крэцінскі, у часе спаткання з Л. Троцкім у Мераце, у кастрычніку 1933 года, Троцкі яму заявіў аб неабходнасці ўстанавіць больш пяснай сувязь з японскай разведкай.

Гэта ўкааненне Троцкіга было Крэцінскім перададзена Пятаню і іншым галаварам змовы, якія праз абвінавачваемы Ракоўскага і іншых удзельнікаў змовы ўвайшлі ў здраліцкія зносіны з прадстаўніцкай Японіі, абавязваючыся аказваць змове ўзброеную дапамогу ў звяржэнні савецкай ўлады, узвям чого змоўшчыкі абшлі аддаць Японіі савецкае Прымор'е.

Як устаноўлена следствам, абвінавачваемы Ракоўскі ў сувязі з яго прабываннем у Японіі летам 1934 года атрымаў ад Пятаню ўкааненне аб тым, што — „Трэба ўзмацніць аднаасова і знешнюю дзейнасць у сэнсе кантакта з варожымі СССР ўрадамі... Трэба папярэваць скарыцтва паводу ў Токію і, што магчыма... прадпрыме неабходныя крокі ў гэтым напрамку“.

Гэта дараўненне абвінавачваемы Ракоўскі выкаваў і, знаходзіўся ў Токіо, сапраўды ўстанавіў алачыную сувязь з імі коламі.

Па гэтым паводу абвінавачваемы Ракоўскі паказаў: „Усе гэтыя акаліччаны мелі сваім ладным і практычным вынікам той факт, што я стаў з часу майго прабывання ў Токіо прамым агентам-шпіянаж... будучы завербаван для гэтай мэты, па даручэнню... урада, п. № найбольш уплывовым палітычным дэлегатом капіталістычна-феадальнай Японіі і адным з буйнейшых яе плутакратаў“.

Той-жа абвінавачваемы Ракоўскі, гаворачы аб сувязі ворага народа Л. Троцкіга з англійскай разведкай, паказаў: „Троцкі, як мне было вядома, з'яўляўся агентам „Інтэліжэнс-Сервіс“ з канца 1926 года. Аб гэтым мне паведаміў сам Троцкі“.

Уваходзіўшы ў склад „права-трацкіскага блока“ групы буржуазных нацыяналістаў таксама былі існашым членам звязаны з замежнымі разведкамі.

„У канцы 1932 года я, па глобамей нацыяналістычнай работы, уступіў у здраліцкую сувязь з п. №. Мы сустрэкліся з ім у майм саўзельным кабінете, куды п. № з'яўляўся па справах германскай канцэсіі“.

„У другой палове 1933 года п. № мне прамі саказаў, што германскія фашысты хочун супрацоўнічаць з украінскімі нацыяналістамі па украінскаму пытанню. Я адказаў п. № згоды на супрацоўніцтва. У далейшым, на працягу 1933—1934 гг. у мяне было некалькі сустрэч з п. №, а перад яго ад'ядом з СССР ён звязваў мяне з п. №, з якім я працягнуў свае здраліцкія зносіны“.

Другі ўдзельнік антысавецкай змовы і адзін з кіраўнікоў нацыяналістычнай арганізацыі ў Узбекістане абвінавачваемы Ібраўмаў паказаў: „Перад намі пастаянна ўзнікала пытанне аб неабходнасці арыентавацца на адну з моцных сур'еўска-сіх дзяржаў, якая акаала-б нам непасрэдную дапамогу ў момант узброенай барацьбы супроць савецкай ўлады“.

„Некаторыя члены кантрэволюцыйнай арганізацыі лічылі Англію найбольш рэальнай у справе аказання дапамогі нам, бо яна краіна магутная і зможна з дастатковай сілай падтрымаць нас у момант непасрэднай узброенай барацьбы“.

Абвінавачваемы Шаранговіч, агент польскай разведкі і адзін з кіраўнікоў антысавецкай арганізацыі беларускіх нацыянал-фашыстаў, прызнаў, што гэта арганізацыя вяла сваю падрыхтоўку работу не толькі па ўкааненні прыхільнасці „права-трацкіскага блока“, але і па дырэктывах польскай разведкі.

Па гэтым паводу абвінавачваемы Шаранговіч паказаў: „К гэтым перыяду (1933 г.) зладзіліся якія-небудзь рознагалосці паміж прамымі, трацкістамі і нацыянал-фашыстамі. Усе мы ставілі перад сабой адну задачу — задачы барацьбы з савецкай ўладай людзьмі металамі, уключаючы тэрор, дыверсію і шкідніцтва. Канечная мэтай усіх гэтых трох арганізацый, дзейнічаючых на тэрыторыі нацыянальнай рэспублікі, было адтаржэнне Беларусі ад Совецкага Саюза і стварэнне „незалежнай“ буфернай дзяржавы, якая, несумненна, знаходзілася-б палкам у руках Польшчы і Германіі“.

„Не гледзячы на тое, што дырэктывы, атрымліваемыя намі, выходзілі з аднаго боку, з Масквы, а з другога боку, з Варшавы — ад польскіх... колаў, ніякай розніцы ў іх змесце не было, яны былі адзіны і намі ператвараліся ў жыццё“.

Абвінавачваемы Рыкаваў поўнаасно пацвердзіў наўнасць здраліцкай сувязі прыхільнасці Польшчай, паказаўшы: „Група ўдзельнікаў арганізацыі прыхільнасці і маім асабістым укааненні, у мэтах ажыццяўлення нашых змоўшчыцкіх, здраліцкіх планаў, устанавіла сувязь з фашыскай Польшчай, з польскімі разведвальнымі органамі ў прыватнасці“.

Гаворачы далей аб планах адтаржэння ад СССР Беларусі, абвінавачваемы Рыкаваў паказаў: „Агульная формула, на якой мы тады смышліся, зводзілася да таго, што ў перагаворах з палікамі... мы пайдзем на адтаржэнне ад СССР Беларускай Совецкай Рэспублікі, на стварэнне „незалежнай“ Беларусі пад пратэктаратам Польшчы“.

Як устаноўлена следствам, уся зладчыцкая дзейнасць уваходзіўшая ў „права-трацкісцкі блок“ антысавецкай групы прыхільнасці, што прыхільнасці такой-жа агентурай замежных гештабаў, як і іншыя ўдзельнікі гэтай змовы... Адна з прыхільнасці — непасрэдна, другая праз сваё саўзельніцкае таксама былі звязаны з разведкамі замежных дзяржаў, на дапамогу якіх у сваёй барацьбе супроць савецкай ўлады яны толькі і разлічвалі.

Абвінавачваемы Бухарын быў у курсе перагавораў Л. Троцкіга з нямецкімі фашыстамі і таксама, як і Л. Троцкі, падрыхтоўваў паражэнне СССР і адтаржэнне ад СССР Украіны, Беларусі, Прымор'я, Грузіі, Арменіі, Азербайджана і Сярэдне-Азіяцкіх рэспублік.

Гэта прызнаў поўнаасно абвінавачваемы Бухарын, паказаўшы наступнае: „К таму часу, калі Троцкі вёў перагаворы з нямецкімі фашыстамі і абшлі ім тэрытарыяльныя ўступкі, мя, прыхільнасці, ужо быў ў блоку з трацкістамі. Радзік мне гаварыў, што Троцкі лічыць асноўным шпансам прыходу блока да ўлады паражэнне СССР у ваіне з Германіяй і Японіяй і прапануе пасля гэтага паражэння аддаць Германію Украіне, а Японію — Далёкі Усход. Радзік мне паведаміў аб гэтым у 1934 годзе“.

Па гэтым паводу абвінавачваемы Ф. Хаджаев па следстве паказаў: „Бухарын укаваў, што Узбекістан і Туркменія павінны быць адтаргнуты ад СССР і існаваць пад пратэктаратам Японіі і Германіі, але што пры гэтым не ўдасца абшліся і Англію і таму трэба пайсці на завязанне сувязей з англічанамі. Рэальнай ўсяго стаяла пытанне аб пратэктарате Англіі і таму ўпор быў узят на яе“.

Паказанне абвінавачваемы Ф. Хаджаев знаходзіць сабе поўнае пацверджанне і ў іншых матэрыялах следчай вытворчасці, поўнаасно выкрываючых паражэнчы лінію „права-трацкіскага блока“.

Так, абвінавачваемы Рыкаваў па гэтым пытанню паказаў: „Што-ж датычыць нашай паражэнчы пазіцыі, то і я Бухарын поўнаасно падзяляў і выказваўся за гэту пазіцыю яшчэ больш рэзка, чым мя. У прыватнасці, імяна ён унёс прапанову і фармуляваў ідэю адарыцця фронту немцам у выпадку ваіны“.

Характарызуючы свае адносіны да гэтага пытання, абвінавачваемы Рыкаваў паказаў: „Я і іншыя члены цэнтру прыхільнасці і ў быў асведамлен аб здраліцкіх перагаворах прадстаўнікоў нашай кантрэволюцыйнай арганізацыі з германскімі фашыстамі, падтрымку якіх мы шукалі. Натуральна, што такая падтрымка была звязана з неабходнасцю ўступак германскім фашыстам, на што мы і ішлі“.

Такая была шпіянажская і паражэнчы работа „права-трацкіскага блока“, гэты здраліцкі, прадаваўшы замежным разведкам савецкія дзяржаўныя тайны, гандляваўшы свабодай народаў СССР, неалежнасцю і недатыкальнасцю сацыялістычнай дзяржавы рабочых і сялян.

Ажыццяўляючы свае зладчыцкія замыслы, антысавецкія змоўшчыкі, па прамых дырэктывах замежных фашысцкіх разведкаў, арганізавалі ў асобных рэспубліках, краях і абласцях Совецкага Саюза разгалінаваную сетку дыверсіійных і шкідніцкіх гнёздаў, ахвільнішчы і рад прадпрыемстваў прамысловасці, транспарта, сельскай гаспадаркі і сістэмы таваразавароты.

Закрываючы згоды з фашысцкімі коламі аб здраліцкіх адрыцці арміям гэтых фашысцкіх дзяржаў нашых франтоваў у часе ваіны, удзельнікі „права-трацкіскай змовы“ рыхтавалі падрыхтоўку матэрыяльна-тэхнічнай базы Чырвонай Арміі — абароннай прамысловасці.

Радом падрыхтоўваемых імі разрушальных дыверсіійных дзеянняў змоўшчыкі разлічвалі ў часе ваіны ўзрваць і знішчыць рашаючыя абаронныя прадпрыемствы нашай сацыялістычнай рэспублікі. Яны падрыхтоўвалі таксама правядзенне крушэнняў чыгуначных ваіскіх паводу з масавымі чалавечымі афірамі.

Яны ставілі сваёй задачай паралізаваць усё гаспадарчае жыццё краіны, харчаванне арміі і снабжэнне яе ўзбраеннем.

Следствам устаноўлена, што палы рад такіх дыверсіійных і шкідніцкіх актаў змоўшчыкамі быў ужо праведзены ў розных галінах народнай гаспадаркі.

Значная падрыхтоўка шкідніцкай дзейнасці ў галіне сельскай гаспадаркі ўскрета следствам і па Узбекістану, дзе арудвалі нацыяналістычныя арганізацыі, якія блікаваліся праз сваё галавару абвінавачваемых Ікравава і Хаджаева з цэнтрам антысавецкай змовы.

Аліз з кіраўнікоў гэтай нацыяналістычнай арганізацыі абвінавачваемы Хаджаев Файзула паказаў: „Мя не абмяжоўваліся толькі падрыхтоўкай кадраў для ўзброенай барацьбы з савецкай ўладай, але мя ўжо зараз актыўна дзейнічаў у мэтах падрыхтоўкі магутнасці СССР“.

Шырокае правядзенне шкідніцкіх мерапрыемстваў па Узбекістану поўнаасно пацвердзіў таксама абвінавачваемы Ікраваў, які паказаў, што „права-трацкісцкі блок“ паставіў перад ім наступныя заданні: „а) разгарнуць работу па падрыхтоўцы на Узбекістане ўзброенай

Разведкаў органаў і ворага народа Л. Троцкіга. Так, па дырэктыве японскай разведкі было арганізавана крушэнне таварнага поезда з ваіскімі грузам на ст. Валачаўка і на перагонне Хор-Дармонтаўка поезда № 501, калі было забіта 21 чалавек і паранена 45 чалавек. Па тых-жа ўкааненнях японцаў былі зроблены дыверсіі на шахтах № 10 і 20 у Сучане“.

Аб такіх-жа дырэктывах, выходячых ад Л. Троцкіга, падрабязна паказвалі на следстве даў абвінавачваемы Розенгольц, які паказаў наступнае: „Побач з дырэктывай Троцкіга, атрыманай мною праз Крэцінскага і Седова, аб правядзенні ў знешнім гандлі школьнічай работы, накіраванай на аказанне прамой дапамогі Германіі і Японіі, — характар маёй школьнічай дзейнасці вызначаўся яшчэ ўкааненнямі... паслоў у СССР п. № і п. №, сувязь з імі ў гэтых адносінах адвядзла буйную ролю, так як мяне прыходзіла кіраваць у рабоце іх канкрэтнымі ўкааненнямі“.

Пасля ўстанавіўшых кантакта з Тухачэўскім і Рыкавым я паведаміў перага праз Крэцінскага, а апошняга асабіста аб дырэктыве Троцкіга па школьнічай рабоце, і абодва яны адорылі правядзенне мною гэтай работы.

Школьніцтва ў знешнім гандлі ў рэзультатце ўсяго гэтага ішло, галоўным чынам, па наступных трох лініях: першае — эканамічная дапамога Германіі і Японіі за кошт СССР; другое — нанясенне эканамічнай страты і шкоды СССР; трэцяе — нанясенне палітычнай шкоды СССР“.

Па ўкааненнях „права-трацкіскага блока“, абвінавачваемы Шаранговіч разгарнуў шырокае школьніцтва ў галіне сельскай гаспадаркі і прамысловасці БССР.

Па гэтым паводу абвінавачваемы Шаранговіч паказаў: „На месцах, для практычнага ажыццяўлення нашых школьніцкіх замыслаў, была створана сетка школьніцкіх дыверсіійных груп... Усе мы, пачынаючы з кіраўнікоў арганізацыі і напачатку яе рэдальнымі членамі, з'яўляліся нацыянал-фашыстамі і вялі работу супроць савецкай ўлады, за адрыў Беларусі ад Саюза ССР, не гробуючы ніякімі спосабамі“.

Абвінавачваемы Чэрнов, звязаны па працягу гадоў з германскай разведкай у якасці яе сакрэтнага агента ў СССР, таксама актыўна скарыстаў сваё высокае службовае становішча ў СССР для арганізацыі па заданні германскай разведкі раду дыверсіійна-шкідніцкіх дзеянняў у сельскай гаспадарцы.

Германскі шпіён абвінавачваемы Чэрнов аб сваёй зладчыцкай сувязі з германскімі разведкамі карэспандэнтам газеты „Берлінер тагтагт“ Шэферам і аб сваёй школьнічай рабоце ў галіне сельскай гаспадаркі паказаў наступнае: „Калі я перайшоў на работу ў Камітэт Загатавак, то Шэфер перадаў мне заданне немцаў — праводзіць школьніцкую дзейнасць па лініі Камітэта Загатавак, у асабінасці ў галіне мабілізацыйных зааасаў“.

Заданні разведкі па школьніцтва супадалі з укааненнямі, якія я, як член арганізацыі прыхільнасці, атрымаў ад Рыкава. Тым з большай гатоўнасцю я прыняў іх да выканання“.

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“ АБВІНАВАЎЧАЕ ЗАКЛЮЧЭННЕ

ПА СПРАВЕ Бухарына Н. І., Рыкава А. І., Ягоды Г. Г., Крэцінскага Н. Н., Ракоўскага Х. Г., Розенгольца А. П., Іванова В. І., Чэрнова М. А., Грынько Г. Ф., Зеленскага І. А., Бессонава С. А., Ікрамава А., Хаджаева Ф., Шаранговіча В. Ф., Зубарэва П. Т., Буланава П. П., Левіна Л. Г., Плетнёва Д. Д., Казакова І. Н., Максімава-Дзікоўскага В. А. і Кручкова П. П.—

абвінавачаемых у тым, што яны на заданню разведкач варожых да Совецкага Саюза замежных дзяржаў склалі змоўніцкую групу пад назвай „права-трацкісцкі блок“, паставіўшую свай мэтан шпіянаж у карысць замежных дзяржаў, шкідніцтва, дыверсіі, тэрор, падрыў ваеннай магутнасці СССР, правакацыю ваеннага нападу гэтых дзяржаў на СССР, расчлененне СССР і адрыв ад яго Украіны, Беларусі, Сярэдняазійскіх рэспублік, Грузіі, Арменіі, Азербайджана, Прымор'я на Далёкім Усходзе—у карысць памянёных замежных дзяржаў, нарціце, звяржэнне ў СССР існуючага сацыялістычнага грамадскага і дзяржаўнага ладу і аднаўленне капіталізма, аднаўленне ўлады буржуазіі.

П Р А Ц Я Г

га паўстання, прычорчваючы яго да моманту інтэрвенцыі;

б) рашуча разгарнуць шкідніцкую і дыверсійную работу ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі з тым, каб вынікамі шкідніцтва выклікалі незадаволенне ў працоўных да савецкай улады і тым самым падрыхтаваць спрыяючы глебу для арганізацыі ў патрэбны момант узброенага паўстання.

«Апрача таго,—паказваў абвінавачваемы Ікрамаў—на нашу замаску да наша падрыўна шкідніцкай работа павінна была пераходзіць умагаванню абароназдольнасці СССР».

(Т. 12, л. с. 95—96).

Разрушальную дзейнасць як у галіне сельскай гаспадаркі, так і ў рэальнай індустрыяльнай гаспадаркі і сацыялістычнага будаўніцтва вялі і іншыя абвінавачваемыя па гэтай справе.

Так, абвінавачваемы Грынько ўвесь шкідніцкую работу ў галіне фінансаў. Абвінавачваемы Грынько паказаў:

«Падрыўная работа па Наркамфіну праследвала асноўную мэту: па слабшці савецкай рублёва, паставіць фінансавую магутнасць СССР, заблаваць гаспадарку і выклікаць незадаволенне насельніцтва фінансавай палітыкай савецкай улады, незадаволенне падаткамі, незадаволенне дронным абслугованнем насельніцтва ашчэднымі касамі, затрымакмі ў выдчы заробатнай платы і інш., што павінна было прывесці да арганізацыі шырокага незадаволення савецкай уладай і палегчыць змоўшчыкам вярбоўку прыхільнікаў і разварот паўстанчай дзейнасці».

(Т. 9, л. с. 79).

Абвінавачваемы Зелены і арганізаваны ім у Цэнтрсаюззе і сістэме каперажы шкідніцкія групы забывалі планаванне на такіх таварах, як цукар, масла, ягкі, махорка і т. п., наймэнш затрымлівалі прасоўванне тавараў у вёску, забывалі ўсёяк угод і справадзілі, што савецкая беспараканаму раскардану і разбараванню дзяржаўных сродкаў, завохвалі аблічэнне і абраданне спажываю.

Гаворачы аб устаноўленні ім у Цэнтрсаюззе шкідніцкай сістэмы ўчоту тавараў і справадзілі, абвінавачваемы Зелены паказаў:

«Пры такім становішчы злодзей аставаўся беспараканам, а часны работнік, у выніку складанага ўчоту, забываўся і неадкладна трапляў у расстратчык».

(Т. 12, л. с. 56).

Вядомі шкідніцкую дзейнасць у значных маштабах праводзіў таксама зараз выкрыты агент замежных разведка абвінавачваемы Розенгольц.

Аб свайй здрадніцкай дзейнасці ў гэтай галіне абвінавачваемы Розенгольц паказаў наступнае:

«Паказваў Троцкі меў пагадненне з Германіяй і Японіяй, аб чым я быў паведамлен (як у часе перагавораў—пры спатканні з Седовым у 1933 годзе, так і аб адбыўшымся пагадненні—пры спатканні з ім у 1934 годзе) і меў у гэтых адносінах адпаведнае ўказанне Троцкага, то і мая шкідніцкая работа па знешняму гандлю служыла гэтай мэце».

(Т. 6, л. с. 48).

Адначасова з арганізацыяй актывнай дыверсійна-шкідніцкай работы змоўшчыкі ставілі свайй задачай выклікаць бандыцка-паўстанчы рух у нашай краіне, прычорчваючы ўзброенае выступленне сваіх паўстанчых антысавецкіх банд у тылу Чырвонай Арміі да моманту пачатку інтэрвенцыі супроць СССР.

Абвінавачваемы Рынаў паказаў:

«Мы сталі на шлях гвалтоўнага звяржэння кіраўніцтва партыі і савецкай улады, рашыўшы зрабіць

гэта звяржэнне шляхам арганізацыі кулацкіх паўстанняў».

(Т. 1, л. с. 150 об.).

Следствам устаноўлена, што гэтыя падрыхтоўваліся кулацка-паўстанчыя узброеныя выступленні ў тылу Чырвонай Арміі знаходзіліся ў залежнасці ад планаў і рашэнняў фашысцкіх дзяржаў, рыхтаваліся напад на СССР, і што па сігналу генеральных штабаў фашысцкіх краін права-трацкісцкія змоўшчыкі і рыхтавалі свай выступленне.

Следуючы гэтым дырэктывам фашысцкіх разведка, удзельнікі змовы накіравалі бандыцка-паўстанчыя кадры, падрыхтоўваючы іх да актывных узброеных выступленняў на Далёкім Усходзе, Паўночным Кавказе і ў іншых месцах Савецкага Саюза, у прыватнасці, ва Узбекістане.

Па гэтым поведку абвінавачваемы Хаджаў паказаў:

«Асноўнай задачай практычнай работы нашых арганізацый была падрыхтоўка актывных антысавецкіх кадраў і іх выхаванне ў духу барацьбы з СССР. Мы арганізавалі удзельнікаў арганізацыі на тое, што барацьба з савецкай уладай прыме вострыя формы і будзе даходзіць да узброеных сутычак. Таму мы аддалі ўвагу падрыхтоўцы баявых сіл удзельнікаў нашай арганізацыі».

(Т. 13, л. с. 66).

Арганізатары бандыцка-паўстанчых кадраў абараліся толькі на астаткі старыя контррэвалюцыйныя элементы, вярнуўшыся на папуненне сваіх паўстанчых рэзерваў за кошт перакіраваных на тэрыторыю Савецкага Саюза астаткаў басмачства, багагардзельцаў, а таксама крмынальных бандытаў, заключеных у лагерах і т. д.

Абвінавачваемы Ікрамаў аб бандыцка-паўстанчай дзейнасці кіруемай ім буржуазна-нацыяналістычнай арганізацыі ва Узбекістане паказаў:

«Мы захоўвалі неабходныя кадры, якія ў будучым павінны былі быць скарыстаны для узброенай барацьбы супроць савецкай улады. Гэтыя кадры ў першую чаргу з'яўляліся астаткі кулацтва, духоўнікі і былыя басмачы. Мы далі заданне членам нашай арганізацыі, якія знаходзіліся на кіруючай раённай рабоце, аб захаванні гэтых кадраў. Апрача таго, мы меркавалі, што ў часе Узброенага выступлення а-за кардона прыйдуць на савецкую тэрыторыю ўшопшыя ў свой час астаткі басмачэскай банды».

(Т. 12, л. с. 56).

Матэрыяламі следства і асабістымі паказаннямі абвінавачваемых Бухарына, Зубарэва, Зеленскага і іншых устаноўлена, што яны вялі актывную падрыхтоўку паўстанчых кадраў, прабоўчы ахапіць магчыма больш раёнаў Савецкага Саюза, прычым у мэтах масімальнага паглыблення паўстанчай базы, кіраўнікі змовы ўстанавілі кантакты і з нелегальна дзейнічаўшай эсэраўскай арганізацыяй.

Так, абвінавачваемы Бухарын паказаў:

«Устаноўленне сувязей з эсэрамі адносіцца да перыяду стаўкі арганізацыі правых на кулацкіх паўстанні. У сувязі з тым, што правыя ішлі на арганізацыю гэтых паўстанняў, узнікла неабходнасць у сувязі з эсэрамі, меўшымі кантакты ў кулацкіх праслойках у вёсках».

... Асабіста я праз Семінава ўставаў сувязь з падпольным ЦК эсэраў у Саюзе і праз Членова — з закардонным ЦК эсэраў у Парыжы».

(Т. 5, л. с. 90—91).

Такі ланцук ганебных зладзянняў «права-трацкісцкага блока», ажыццяўляўшага на працягу ралу год сваю здрадніцкую дзейнасць у ітарэсах варожых СССР замежных дзяржаў.

Абвінавачваемы Бухарын, прызнаўшы на следстве, што на шлях тэрору «права-трацкісцкі блок» стаў нішто ў 1932 годзе, паказаў наступнае:

«У тым-жа 1932 годзе пры сустрэчы і разгаворы з Платоным я даведаўся ад яго аб яго спатканні з Л. Седовым і атрыманні ад Седова прамой дырэктывы Троцкага перадаць да тэрору супроць кіраўніцтва партыі і савецкай улады. Павінен таксама прызнаць, што па сутнасці тады мы і пайшлі на пагадненне з тэрарыстамі, а мой разгавор з Платоным з'яўляўся пагадненнем аб каардынацыі нашых з Троцкім дзейнасці, накіраваных на гвалтоўнага звяржэння кіраўніцтва партыі і савецкай улады».

(Т. 5, л. с. 105 об.).

Тэрарыстычная дзейнасць змоўшчы

каў была певна звязана з усёй іх паражэняй работай, аб чым сведчыць, напрыклад, наступнае паказанне абвінавачваемага Іванова:

«Гаворачы аб тэрору, Бухарын заяўляў, што «ліквідаваць», як ён выражаўся, правальную партыю і савецкай уладу... будзе вельмі важна для нашага прыходу да ўлады і будзе савдзейнічаць паражэнню СССР у вайне».

(Т. 7, л. с. 81).

Следуючы прынятым у гэтых адносінах рашэнням, змоўніцкі блок шырока разгарнуў арганізацыю тэрарыстычных груп і практычную падрыхтоўку да ўтварэння тэрарыстычных актаў супроць кіраўніцва ВКП(б) і савецкага ўрада.

Вось што паказаў па гэтым поведку абвінавачваемы Рынаў:

«К таму часу мы ўжо сталі на шлях тэрору, як аднаго з метадаў нашай барацьбы з савецкай уладай... Гэта наша пазіцыя вылілася ў зусім канкрэтную нашу і, у прыватнасці, маю дзейнасць па падрыхтоўцы тэрарыстычных актаў супроць членаў Палітбюро, кіраўніцва партыі і ўрада, а ў першую чаргу супроць Сталіна, Молатава, Нагановіча і Варшавіна. У 1934 годзе я ўжо даў заданне сачыць за машынамі кіраўніцва партыі і ўрада створанай мною тэрарыстычнай групе Арцімені».

(Т. 1, л. с. 150 об.—151).

Абвінавачваемы Бухарын, гаворачы аб прапанове эсэра Семінава арганізаваць тэрарыстычную групу, паказаў:

«Я хацў паказаць праўду і заяўляю, што прапанова гэта была мною далажана на нарадзе цэнтра і мы рашылі даручыць Семінаву арганізаваць тэрарыстычных груп».

(Т. 5, л. с. 106 об.).

Следствам устаноўлена, што владзейскае забойства С. М. Кірава, ажыццяўленае левінградскім трацкіска-зіноўска-ісмаілаўскім тэрарыстычным цэнтрам і снежня 1934 года, было ажыццяўлена таксама па рашэнню «права-трацкісцкага блока», удзельнікі якога прыгнаны ў якасці абвінавачваемых па гэтай справе.

Следствам устаноўлена, што адным з саўдзельнікаў гэтага зладзяйскага забойства з'яўляўся абвінавачваемы Ягода, паказаў наступнае:

«Аб тым, што забойства С. М. Кірава рыхтуецца па рашэнню цэнтра змовы, я ведаў загалла ад Енукідзе. Енукідзе прапанаваў мне не рабіць пераход арганізацыі гэтага тэрарыстычнага акта, і я на гэта згадзіўся. З гэтай мэтай я выклікаў у Ленінград Запаронца, якому і даў указанні не рабіць пераход рыхтоўчым тэрарыстычным акту над С. М. Кіравым».

(Т. 2, л. с. 209).

Гэта-ж павердзілі на следстве Запаронца і Енукідзе.

Забойствам С. М. Кірава не абмяжоўвалася зладзяйска тэрарыстычная дзейнасць права-трацкісцкіх здрадніцаў і змоўшчыкаў.

Як устаноўлена следствам па гэтай справе, А. М. Горні, В. Р. Менжынскі і В. В. Куйбышаў палі афарміць тэрарыстычных актў, ажыццяўленых па заданню аб'яднанага цэнтра права-трацкіскага блока.

Аб прычынах, пабудзіўшых права-трацкісцкі змоўшчыкаў на нечуванне па свайй страшаннасці забойства А. М. Горнага, абвінавачваемы Ягода паказаў:

«Аб'яднаны цэнтр права-трацкіскай арганізацыі на працягу доўгага часу прабаваў аправаваць Горнага і адарваць яго ад блізасці да Сталіна. У гэтых мэтах да Горнага былі прыстаўлены Каменюў, Томскі і рад іншыя. Але рэальных рэзультатаў гэта не дало. Горні паранофшаму веран Сталіну і з'яўляецца гарачым прыхільнікам і абаронцам яго лініі. Пры сур'ёзнай пастаноўцы пытанія аб звяржэнні сталінскага кіраўніцтва і захопу ўлады права-трацкістамі—цэнтр не мог не ўлічваць выключнага ўплыву Горнага ў краіне, яго аўтарытэт за граніцай. Калі Горні будзе жыць, то ён павінен свай голас прастаць супроць нас. Мы не можам гэтага дапусціць. Таму, аб'яднаны цэнтр, пераказаным у неамагчымы адрыў Горнага ад Сталіна, вымушаны быў вынесці рашэнне аб ліквідацыі Горнага».

(Т. 2, л. с. 200).

Паказанні абвінавачваемага Ягоды паўнасьцю пацвердзілі і абвінавачваемы Рыкава, які на допыце Пракурорам Саюза 10 студзеня г. г. паказаў:

«Мне вядома, што Троцкі праз сваіх прадстаўнікоў у кантактах цэнтра ўсяляк распыльваў алобныя настроі ў адносінах Горнага. Гэта, натуральна, глумачыцца тым, што Троцкаму было добра вядома, што Горні лічыў яго прайдзісветам і авантюрыстам. З другога боку, агуднавадомая блізасць Горнага да Сталіна і тая акалічнасць, што ён з'яўляецца неамагчымым палітычным прыхільнікам Сталіна, выклікала злобныя адносіны да яго нашай арганізацыі».

(Т. 1, л. с. 166, об.).

Да гэтага абвінавачваемы Рынаў дадаў:

«У 1935 годзе я гутарыў з Енукідзе, які прамі мне заявіў, што трацкіска-зіноўска частка блока настайвае на ліквідацыі палітычнай актывнасці Горнага і для ажыццяўлення гэтага не спыніцца ні перад якімі сродкамі. З гэтага разгавору мне стала ясна, што можа пайсці гутарка і аб тэрарыстычных метадах ліквідацыі Горнага».

(Т. 1, л. с. 166, об.—167).

Гэта-ж павердзілі і абвінавачваемы Бухарын, паказаўшы, што ў пачатку 1935 года Томскі іму паведаміў, што: «...трацкісцкая частка аб'яднанага цэнтра блока ўнесла прапанову аб арганізацыі варожага акта супроць А. М. Горнага, які прыхільнік сталінскай палітыкі».

(Т. 5, л. с. 119 об.).

Пры гэтым абвінавачваемы Бухарын растлумачыў, што ён не выключна, што тады гутарка ішла іменна аб фізічным устрэненні Горнага. Тое, што гутарка ішла іменна аб падрыхтоўцы фізічнага ўстрэнення М. Горнага, вядла з паказаннямі абвінавачваемага Бессонава, асабіста атрымаўшага такога роду «ўстаноўку» непасрэдна ад Л. Троцкага ў час спаткання з апошнім ў канцы ліпеня 1934 года.

Пры гэтым спатканні Л. Троцкі, які паказаў абвінавачваемы Бессонаў, заявіўшы, што—

«... было-б недаравальным жэмніцтвам, калі мы паслядоўна заража не перайшлі-б да фізічнага ўстрэнення Сталіна і ўсіх яго бліжэйшых сарацікаў».—

«М. Горні вельмі блізка стаіць да Сталіна. Ён адмыслова выключна выклікае роль у заваяванні сімпатый да СССР у грамадска-суветнай дэмакратычнай думцы і асабіста Захарнай Еўропы. Горні шырока папуляры, як бліжэйшы друг Сталіна і правяднік генеральнай лініі партыі. Учарашнія нашы прыхільнікі з інтэлігенцыі ў значнай меры пад уплывам Горнага адходзіць ад нас. Пры гэтай умове я рабіў вывад, што Горнага трэба ўрабляць. Перадліце гэта маё даручэнне Пяткову ў самай катэгорычнай форме: «Горнага знішчыць фізічна ў што-б там і стала».

(Т. 11, л. с. 74—75).

На падставе гэтай дырэктывы ворага народа Л. Троцкага «права-трацкісцкі блок» і прыняў свай страшаннае рашэнне аб забойстве А. М. Горнага.

Выкананне гэтага рашэння было даручана мне—паказаў абвінавачваемы Ягода.

У якасці непасрэдных выканаўцаў гэтага злачыннага заданню абвінавачваемы Ягода прыгнаны абвінавачваемы па гэтай справе д-ра Леўна Л. Г., быліба хатынга ўрача А. М. Горнага, праф. Плетнёва Д. Д., сакратара А. М. Горнага—П. П. Кручкова і свайго сакратара Буланава П. П.

Адлін з арганізатараў гэтага злачынства, абвінавачваемы Буланаў паказаў:

«Ва ўмяршэванні А. М. Горнага прымаў непасрэдны ўдзел прафесар Плетнёў, доктар Левін і сакратар Горнага Кручкова. Я асабіста, напрыклад, быў сведкай таго, як Ягода не раз выклікаў да сябе Кручкова, рачыч апошняму прыстаўці Горнага, выклікаў у яго тым ці іншым шляхам хваробу, Ягода падкрэпляў, што стан лёгкіх у Горнага такі, што ўсякае прастуднае захворванне пакарае шансы яго пагібель. А ўжо астатняе дараваць Плетнёў і Левін, якія наокак гэтага маюць адпаведнае заданні».

Абвінавачваемы Плетнёў, які прамы непасрэдны ўдзел у справе забойства А. М. Горнага і В. В. Куйбышава, паказаў:

«Ягода мне заявіў, што я павінен дапамагчы яму ў фізічным устрэненні некаторых палітычных кіраўнікоў краіны. Ён прамі прапанаваў мне скарыстаць свай становішча лекача ўрача ў Куйбышаве В. В. і А. М. Горнага і паскорыць іх смерць шляхам прымянення няправільных метадаў лячэння. Я прабаву адмовіцца, але ў канцы канцоў быў вымушан згадзіцца. Пасля гэтага Ягода мне перадаміў, што мям саўдзельнікам будзе доктар Левін, а ў адносінах А. М. Горнага, апрача таго і сакратар А. М. Горнага—Кручкова П. П.

Прыняўшы гэта страшаннае заданне Ягоды, я разам з доктарам Левіным вырапаваў план забойства А. М. Горнага і В. В. Куйбышава. Павінен прызнаць, што ў маёй згодзе на гэтыя злачынствы адграві сваю роль і мае антысавецкія настроі. Гэтыя свае антысавецкія настроі я да арышту ўсяляк утойваў, дурушчычы і заяўляючы аб тым, што я савецкі чалавек».

(Т. 18, л. с. 72, 73).

Гэта-ж павердзілі і абвінавачваемы Левін, паказаўшы:

«Я прышоў сабе віванатм у В. В. Куйбышаве абвінавачваемы Левін і Кручкова па прамому заданню абвінавачваемага Ягоды аналагічным

шы неадпавядаючыя дапаму захворванню ляркасты, я разам з маймі саўдзельнікамі, па ўгадненню з Ягодай, быў выноўнікам заучаснай тэбелі Максіма Горнага і Куйбышава».

(Т. 17, л. с. 10).

Абвінавачваемы Левін і Плетнёў на следстве далі падрабязныя паказанні аб тым, як яны практычна ажыццявілі ўмяршэненне А. М. Горнага і В. В. Куйбышава.

Як устаноўлена следствам, у арганізацыі смерці В. В. Куйбышава актывны ўдзел прымаў таксама сакратар Куйбышава В. В.—абвінавачваемы Максімаў, які паказаў наступнае:

«На гэта злачынства я пайшоў, як член контррэвалюцыйнай арганізацыі правых, да якой я прыгнаны ў яшчэ ў 1928 годзе».

Ягода таксама ведаў аб маёй прыналежнасці да контррэвалюцыйнай арганізацыі і прысутнічаў пры адным з маіх разгавораў з Енукідзе, калі мы распрацоўвалі план устрэнення М. Горнага».

(Т. 20, л. с. 45 об.).

Па прамому ўказанню Ягоды абвінавачваемы д-рам Левіным і д-рам Назавым быў забіт таксама старшыня АДПУ В. Р. Менжынскі.

Абвінавачваемы Назавой на допыце Пракурорам Саюза 4 лютага г. г. паказаў:

«Ягода заявіў мне, што Менжынскі да мяне добра адносіцца і давірае мне і таму мне разам з доктарам Левіным павінна ўдасца ўстрэненне Менжынскага. Ягода даў мне наступнае ўказанне: я павінен вырапаваць з доктарам Левіным такі метад лячэння В. Р. Менжынскага, які забяспечыць паскарэнне яго смерці і закончыць як мага хутчэй яго жыццё».

(Т. 19, л. с. 51 об.).

Вядлаўшы далей змест разгавору з ім абвінавачваемага Ягоды аб неабходнасці паскорыць наступленне смерці В. Р. Менжынскага, абвінавачваемы Назавой паказаў:

«Пасля гэтага разгавору з Ягодай я вырапаваў разам з Левіным такі метад лячэння В. Р. Менжынскага, які фактычна разбураў яго апошняе сілы і абумоўліваў хутчэйшае наступленне смерці. Фактычна, такім чынам, я і Левін забілі В. Р. Менжынскага».

Я даў доктару Левіну складзеную мною сумесь лізаўтаў, якія ў спалучэнні з алкаголідам прывялі да патрэбнага нам рэзультата, г. зн. фактычнага забойства Менжынскага».

(Т. 19, л. с. 51 об.).

Гэта паўнасьцю павердзілі і абвінавачваемы Левін Л. Г. і Буланаў П. П. Абвінавачваемы Левін Л. Г. павердзіў, што, атрымаўшы ад абвінавачваемага Ягоды даручэнне паскорыць наступленне смерці В. Р. Менжынскага, ён, Левін, рашыў прыгнаны да ажыццяўлення гэтага злачынства д-ра Назавова.

Абвінавачваемы Левін паказаў:

«Я сказаў, што лепш за ўсё гэта можа зрабіць Назавой, бо ён дэянічае прэпаратамі, якія сам самакранольна рыхтуе ў свай лабораторыі, што ён успрыскае — вядома толькі яму аднаму».

Пасля папярэдніх падрыхтоўчых гутарак з Назавым я перадаў яму атрыманую мною дырэктыву ад Ягоды. Ён сапачатку вельмі кітаўся, бычына раскрыцца злачынства, але потым згадзіўся. Я не пятаў, што ён ужываў, тым больш, што ён звычайна засакрэчваў свае прэпараты, але я ведаў, што магчыма і ў гэтых адносінах у яго шырокія».

Смерць В. Р. Менжынскага адбылася раптоўна сярэд сну, калі не памыліся, напрыкладні смерці Максіма Пешкова (сына А. М. Горнага), ад параліча сэрца.

Я не сумняваўся, што гэта справа рук Назавова».

(Т. 17, л. с. 54—55).

Абвінавачваемы Буланаў па поведку забойства В. Р. Менжынскага паказаў:

«Фізічнае ўстрэненне Менжынскага Ягода задумаў даўно. Ён не раз у маёй прысутнасці выказваў незадаволенне тым, што Менжынскі прадуваў жыць і займаць пост кіраўніа АДПУ. Потым ён прамі сказаў, што трэба

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

АБВІНАВАЎЧАЕ ЗАКЛЮЧЭННЕ

ПА СПРАВЕ Бухарына Н. І., Рыкава А. І., Ягоды Г. Г., Крэцінскага Н. Н., Ракоўскага Х. Г., Розенгольца А. П., Іванова В. І., Чэрнова М. А., Грынко Г. Ф., Зеленскага І. А., Бессонава С. А., Ікрамава А., Хаджаева Ф., Шаранговіча В. Ф., Зубарэва П. Т., Буланава П. П., Левіна Л. Г., Плетнёва Д. Д., Казакова І. Н., Максімава-Дзікоўскага В. А. і Кручкова П. П. —

абвінавачваемых у тым, што яны па заданню разведка варажых да Совецкага Саюза замежных дзяржаў склалі змоўніцкую групу пад назвай «права-трацкіскі блок», паставіўшую сваёй мэтай шпіянаж у карысць замежных дзяржаў, шкодніцтва, дыверсіі, тэрор, падрыў ваеннай магутнасці СССР, правакацыю ваеннага нападу гэтых дзяржаў на СССР, расчлененне СССР і адрыв ад яго Украіны, Беларусі, Сярэдня-Азіяцкіх Рэспублік, Грузіі, Арменіі, Азербайджана, Примор'я на Далёкім Усходзе — у карысць памянёных замежных дзяржаў, паршце, звар'яжанне ў СССР існуючага сацыялістычнага грамадскага і дзяржаўнага і аднаўленне капіталізма, аднаўленне ўлады буржуазіі.

(П Р А Ц Ь)

супроць В. І. Леніна, як главы савецкага ўрада.

Бухарын і іншыя змоўшчыкі, як гэта відаць з матэрыялаў следства, мелі сваёй мэтай сарваць Брэсцкі мір, звернуць савецкі ўрад, арыштаваць і забіць В. І. Леніна, І. В. Сталіна і Я. М. Свердлова і сфармаваць новы ўрад з бухарынцаў, якія тады для маскіроўкі называлі сябе «левымі» камуністамі, трацкістамі і «левымі» эсэраў.

Дэпутаты ў Пракуратуры Саюза 19 і 20 лютага гэтага года былі членамі цэнтральнага камітэта партыі «левых» эсэраў В. А. Караліна да наступнага паказання аб змоўніцкай дзейнасці ў 1918 годзе эсэраў і бухарынцаў:

«Канчаткова згода з «левымі» камуністамі ў барацьбе супроць савецкага ўрада на чале з Леніным, Сталіным і Свердловам была намі дасягнута пасля VII з'езда камуністычнай партыі.

Перагаворы з «левымі» камуністамі вялі па даручэнню ЦК «левых» эсэраў Камкоў, Пруш'я і я.

Гаворачы аб характары гэтых перагавораў і ролі абвінавачваемых Бухарына Н. І., Караліна В. А. далей паказваў:

«Прапаганда Бухарына была — не спыняцца на арышце ўрада, а прасвіці фізічнае знішчэнне кіраўнікоў савецкага ўрада і, у першую чаргу, Леніна і Сталіна.

Гэта-ж падвердзілі і іншыя асобы, дапытаныя ў якасці сведкаў па гэтай справе.

Адзін з былых кіраўнікоў цэнтральнага камітэта партыі «левых» эсэраў Б. Д. Камкоў паказаў:

«Я асабіста меў разгавор з Бухарыным, які мне заявіў, прыкладна, наступнае: «Барацьба ў нас у партыі супроць пазіцыі Леніна па пытанню аб Брэсцкім міры праміма востра была. У нашых руках дасягнута пэўнае ўстаўленне новага ўрада з «левых» эсэраў і «левых» камуністаў. Пры гэтым Бухарын назваў Пятанова, як магчымага кандыдата ў кіраўнікі новага ўрада і заявіў, што змена ўрада мысліцца шляхам арышту яго скла-да на чале з Леніным.

Далейшыя перагаворы з Бухарыным вяліся Караліным і Пруш'янем. К канцу сакавіка месяца паміж «левымі» камуністамі і «левымі» эсэрамі было дасягнута канчатковае пагадненне аб тым, што:

1. «Левыя» камуністы ў барацьбе з бальшэвікамі і савецкім ўрадам аказваюць «левымі» эсэрам арганізатывую і палітычную дапамогу; 2. Сумеснымі дзейнасцямі «левых» эсэраў і «левых» камуністаў павінен быць скінут урад Леніна і сфармаван новы ўрад у складзе «левых» камуністаў і «левых» эсэраў.

Пасля гэтага «левыя» эсэры арганізавалі забойства Мірбаха і ліпенскі міжсез. У курсе рыхтавання шаснага забойства Мірбаха і ліпенскага міжсеза «левыя» камуністы былі поўнасна.

Далейшыя перагаворы з Бухарыным вяліся Караліным і Пруш'янем. К канцу сакавіка месяца паміж «левымі» камуністамі і «левымі» эсэрамі было дасягнута канчатковае пагадненне аб тым, што:

1. «Левыя» камуністы ў барацьбе з бальшэвікамі і савецкім ўрадам аказваюць «левымі» эсэрам арганізатывую і палітычную дапамогу; 2. Сумеснымі дзейнасцямі «левых» эсэраў і «левых» камуністаў павінен быць скінут урад Леніна і сфармаван новы ўрад у складзе «левых» камуністаў і «левых» эсэраў.

Пасля гэтага «левыя» эсэры арганізавалі забойства Мірбаха і ліпенскі міжсез. У курсе рыхтавання шаснага забойства Мірбаха і ліпенскага міжсеза «левыя» камуністы былі поўнасна.

Далейшыя перагаворы з Бухарыным вяліся Караліным і Пруш'янем. К канцу сакавіка месяца паміж «левымі» камуністамі і «левымі» эсэрамі было дасягнута канчатковае пагадненне аб тым, што:

1. «Левыя» камуністы ў барацьбе з бальшэвікамі і савецкім ўрадам аказваюць «левымі» эсэрам арганізатывую і палітычную дапамогу; 2. Сумеснымі дзейнасцямі «левых» эсэраў і «левых» камуністаў павінен быць скінут урад Леніна і сфармаван новы ўрад у складзе «левых» камуністаў і «левых» эсэраў.

Пасля гэтага «левыя» эсэры арганізавалі забойства Мірбаха і ліпенскі міжсез. У курсе рыхтавання шаснага забойства Мірбаха і ліпенскага міжсеза «левыя» камуністы былі поўнасна.

Далейшыя перагаворы з Бухарыным вяліся Караліным і Пруш'янем. К канцу сакавіка месяца паміж «левымі» камуністамі і «левымі» эсэрамі было дасягнута канчатковае пагадненне аб тым, што:

1. «Левыя» камуністы ў барацьбе з бальшэвікамі і савецкім ўрадам аказваюць «левымі» эсэрам арганізатывую і палітычную дапамогу; 2. Сумеснымі дзейнасцямі «левых» эсэраў і «левых» камуністаў павінен быць скінут урад Леніна і сфармаван новы ўрад у складзе «левых» камуністаў і «левых» эсэраў.

Пасля гэтага «левыя» эсэры арганізавалі забойства Мірбаха і ліпенскі міжсез. У курсе рыхтавання шаснага забойства Мірбаха і ліпенскага міжсеза «левыя» камуністы былі поўнасна.

Далейшыя перагаворы з Бухарыным вяліся Караліным і Пруш'янем. К канцу сакавіка месяца паміж «левымі» камуністамі і «левымі» эсэрамі было дасягнута канчатковае пагадненне аб тым, што:

1. «Левыя» камуністы ў барацьбе з бальшэвікамі і савецкім ўрадам аказваюць «левымі» эсэрам арганізатывую і палітычную дапамогу; 2. Сумеснымі дзейнасцямі «левых» эсэраў і «левых» камуністаў павінен быць скінут урад Леніна і сфармаван новы ўрад у складзе «левых» камуністаў і «левых» эсэраў.

Пасля гэтага «левыя» эсэры арганізавалі забойства Мірбаха і ліпенскі міжсез. У курсе рыхтавання шаснага забойства Мірбаха і ліпенскага міжсеза «левыя» камуністы былі поўнасна.

Далейшыя перагаворы з Бухарыным вяліся Караліным і Пруш'янем. К канцу сакавіка месяца паміж «левымі» камуністамі і «левымі» эсэрамі было дасягнута канчатковае пагадненне аб тым, што:

1. «Левыя» камуністы ў барацьбе з бальшэвікамі і савецкім ўрадам аказваюць «левымі» эсэрам арганізатывую і палітычную дапамогу; 2. Сумеснымі дзейнасцямі «левых» эсэраў і «левых» камуністаў павінен быць скінут урад Леніна і сфармаван новы ўрад у складзе «левых» камуністаў і «левых» эсэраў.

Пасля гэтага «левыя» эсэры арганізавалі забойства Мірбаха і ліпенскі міжсез. У курсе рыхтавання шаснага забойства Мірбаха і ліпенскага міжсеза «левыя» камуністы былі поўнасна.

Далейшыя перагаворы з Бухарыным вяліся Караліным і Пруш'янем. К канцу сакавіка месяца паміж «левымі» камуністамі і «левымі» эсэрамі было дасягнута канчатковае пагадненне аб тым, што:

1. «Левыя» камуністы ў барацьбе з бальшэвікамі і савецкім ўрадам аказваюць «левымі» эсэрам арганізатывую і палітычную дапамогу; 2. Сумеснымі дзейнасцямі «левых» эсэраў і «левых» камуністаў павінен быць скінут урад Леніна і сфармаван новы ўрад у складзе «левых» камуністаў і «левых» эсэраў.

да таго пункта гледжання, што пасля арышту ўрада трэба будзе Леніна, Сталіна і Свердлова фізічна знішчыць.

Аналагічнае паказанне даў і Манцаў В. Н., дапытаны ў Пракуратуры Саюза 20 лютага г. г., а імяна:

«Я пацверджаю, што паміж «левымі» камуністамі і «левымі» эсэрамі была заключана згода.

Я пацверджаю, што, прыкладна, у сакавіку-красавіку на вузкім пасаджэнні бюро Бухарын зрабіў доклад, у якім дапусціў рад палітычных звар'яжаных па адносінах да савецкага ўрада і прапанаваў арганізаваць звар'яжанне савецкага ўрада і арыштаваць Леніна, Сталіна і Свердлова з тым, каб фізічна іх знішчыць.

Аб ролі Л. Троцкага ў змове супроць В. І. Леніна ў 1918 годзе абвінавачваемы Бухарын паказаў:

«К гэтаму часу яноў унікалі ідэя перавароту і арышту Леніна, Сталіна і Свердлова, як вызначачых фігур партыйнага і савецкага кіравання, на гэты раз па ініцыятыве Троцкага, якому прапанаваў «левыя» эсэраў стала вядома, відавочна, як я мяркую, ад Пятанова».

Дапытаны па папярэдняму следству Якаўлева В. Н. паказаў:

«Троцкі лічыў, што палітычная барацьба знаходзіцца толькі ў самым пачатку, што яна можа дайсці да самых агрэсіўных форм, што супроць пазіцыі Леніна па пытанню аб міры «левыя» камуністы зноў-ляць падтрыманне ў «левых» эсэраў і ў іншых партыях, што трэба рыхтавацца да змены ўрада і арышту яго прадзядуроў, з Леніным і Сталіным на чале. Троцкі лічыў, што ў такі востры перыяд рэвалюцыі, пры далейшым развіцці барацьбы, справа можа не абмежавацца адным толькі арыштам прадзядуроў, што з арыштам злагінай не-мінучасцю вынікае і пытанне аб іх фізічным усуневанні».

Адзін з кіраўнікоў групы «левых» камуністаў Манцаў В. Н., дапытаны па папярэдняму следству, паказаў:

«Праз некалькі дзён пасля разгавору з Якаўлевым мяне запыталі да сябе Троцкі. Я з ім меў тады вялікі разгавор на яго кватэры, прычым Троцкі тады падрабозна развіваў мысл аб неабходнасці забойства Леніна і Сталіна».

Следства ў сучасным момант распаўсюд на неабвержымым даным аб тым, што з зроблены 30 жніўня 1918 года эсэраўскай тэрытарыяльнай Ф. Каплан азначаны амах на жыццё В. І. Леніна з'явіўся пачынам разультатам ажыццяўлення азначаных замыслаў «левых» камуністаў на чале з Бухарыным Н. І. і іх саўдзельнікаў — «левых» і прыхаваных Бухарына.

На допыце ў Пракуратуры Саюза ССР ад 19 лютага г. г. Каралін В. А. паказаў:

«Я павінен таксама прызнаць самае цяжкае азначэнне — удаць «левыя» эсэраў і «левыя» камуністаў у арганізацыі замаху на Леніна».

20 год утойваў гэты факт ад савецкага народа. Было ўтвора, што мы разам з правымі эсэрамі па настаянню Бухарына правалілі забіць Леніна. Працэс прыхаваных эсэраў ўскрыў сапраўдны абстаноўкі гэтага ачужыства і не выліў ролі ў ім «левых» эсэраў і «левых» камуністаў.

Пасля ліпенскага мяжсеза ЦК «левых» эсэраў прыняў рашэнне аб пераходзе да тэрытарыяльных метадаў барацьбы з савецкім ўрадам.

Неабходна заўважыць, што Недаўні і пасля мяжсеза сустракаўся з Бухарыным, які прамі паставіў перад ім пытанне аб фізічным знішчэнні Леніна. Далейшы, пытанне аб тэрытарыяльным акце супроць Леніна было падлята Бухарыным у другой палове ліпеня 1918 года. Аб гэтым Пруш'яні дапаказваў нам, членам ЦК «левых» эсэраў».

Такога роду патрабаванне «левых» камуністаў адгледвала сваю роллю ў сэнсе пакарання тэрытарыяльнага акта супроць Леніна, зробленага ЦК прыхаваных эсэраў.

Гэта-ж пацвердзіў і Осінокі В. В. на допыце ад 19 лютага гэтага года, паказваючы наступнае:

«У канцы 1918 года Стунюў, які разам з Бухарыным быў звязан з эсэрамі, сказаў мне, што страў, зроблены прыхаваных эсэраў Каплан у Леніна, быў учынен не толькі па ўказанню кіраўніцтва прыхаваных эсэраў, але і з'явіўся рэзультатам мерапрыемстваў, намераных у свой час блокам «левых» камуністаў з эсэрамі і накіраваных да фізічнага знішчэння Леніна, Сталіна і Свердлова».

Такога роду патрабаванне «левых» камуністаў адгледвала сваю роллю ў сэнсе пакарання тэрытарыяльнага акта супроць Леніна, зробленага ЦК прыхаваных эсэраў.

Гэта-ж пацвердзіў і Осінокі В. В. на допыце ад 19 лютага гэтага года, паказваючы наступнае:

«У канцы 1918 года Стунюў, які разам з Бухарыным быў звязан з эсэрамі, сказаў мне, што страў, зроблены прыхаваных эсэраў Каплан у Леніна, быў учынен не толькі па ўказанню кіраўніцтва прыхаваных эсэраў, але і з'явіўся рэзультатам мерапрыемстваў, намераных у свой час блокам «левых» камуністаў з эсэрамі і накіраваных да фізічнага знішчэння Леніна, Сталіна і Свердлова».

Такога роду патрабаванне «левых» камуністаў адгледвала сваю роллю ў сэнсе пакарання тэрытарыяльнага акта супроць Леніна, зробленага ЦК прыхаваных эсэраў.

Гэта-ж пацвердзіў і Осінокі В. В. на допыце ад 19 лютага гэтага года, паказваючы наступнае:

«У канцы 1918 года Стунюў, які разам з Бухарыным быў звязан з эсэрамі, сказаў мне, што страў, зроблены прыхаваных эсэраў Каплан у Леніна, быў учынен не толькі па ўказанню кіраўніцтва прыхаваных эсэраў, але і з'явіўся рэзультатам мерапрыемстваў, намераных у свой час блокам «левых» камуністаў з эсэрамі і накіраваных да фізічнага знішчэння Леніна, Сталіна і Свердлова».

Такога роду патрабаванне «левых» камуністаў адгледвала сваю роллю ў сэнсе пакарання тэрытарыяльнага акта супроць Леніна, зробленага ЦК прыхаваных эсэраў.

Гэта-ж пацвердзіў і Осінокі В. В. на допыце ад 19 лютага гэтага года, паказваючы наступнае:

«У канцы 1918 года Стунюў, які разам з Бухарыным быў звязан з эсэрамі, сказаў мне, што страў, зроблены прыхаваных эсэраў Каплан у Леніна, быў учынен не толькі па ўказанню кіраўніцтва прыхаваных эсэраў, але і з'явіўся рэзультатам мерапрыемстваў, намераных у свой час блокам «левых» камуністаў з эсэрамі і накіраваных да фізічнага знішчэння Леніна, Сталіна і Свердлова».

Такога роду патрабаванне «левых» камуністаў адгледвала сваю роллю ў сэнсе пакарання тэрытарыяльнага акта супроць Леніна, зробленага ЦК прыхаваных эсэраў.

Гэта-ж пацвердзіў і Осінокі В. В. на допыце ад 19 лютага гэтага года, паказваючы наступнае:

«У канцы 1918 года Стунюў, які разам з Бухарыным быў звязан з эсэрамі, сказаў мне, што страў, зроблены прыхаваных эсэраў Каплан у Леніна, быў учынен не толькі па ўказанню кіраўніцтва прыхаваных эсэраў, але і з'явіўся рэзультатам мерапрыемстваў, намераных у свой час блокам «левых» камуністаў з эсэрамі і накіраваных да фізічнага знішчэння Леніна, Сталіна і Свердлова».

Такога роду патрабаванне «левых» камуністаў адгледвала сваю роллю ў сэнсе пакарання тэрытарыяльнага акта супроць Леніна, зробленага ЦК прыхаваных эсэраў.

Гэта-ж пацвердзіў і Осінокі В. В. на допыце ад 19 лютага гэтага года, паказваючы наступнае:

за ССР вочных стаўках з абвінавачваемым Бухарыным сведкаў Осінокі В. В., Якаўлева В. Н., Манцава В. Н., Караліна В. А. і Камнова Б. Д., алошчы поўнасна пацвердзілі свае паказанні, выкладзеныя вышэй.

Пад пяжарам гэтых улік абвінавачваемы Бухарын прызнаў рад ачужыстых фактаў і паказаў:

«Я павінен прызнаць, што ў нас быў непасрэдным кантакта з «левымі» эсэрамі, які базіраваўся на платформе гвалтоўнага звар'яжэння савецкага ўрада на чале з Леніным, Сталіным і Свердловам, з пасля-дуючым арыштам Леніна, Сталіна і Свердлова і стварэннем новага ўра-да з «левых» камуністаў і «левых» эсэраў».

Устаноўлены ў сучасны момант даныя аб ачужыстых, зробленых абвінавачваемым Бухарыным і ворагам народа Троцкім у 1918 г. супроць савецкай дзяржавы і не кіраўнікоў В. І. Леніна, І. В. Сталіна і Я. М. Свердлова, праліваюць поўны свет на ўсю паследуючую ачужытую кантрольваючы дзейнасць банды Бухарына і Троцкага, абвінавачваемай у сучасны момант у найважнейшых дзяржаўных ачужыстых, ачужыстых ён па прамых ачужыстых фашысцкіх разведках у перыяд 1921—1937 гг.

ФОРМУЛА АБВІНАВАЧАННЯ

Следства лічыць устаноўленым, што:

1. У 1932-33 гг. па заданню разведка варажых да ССР замежных дзяржаў абвінавачваемымі па гэтай справе была складзена змоўніцкая група пад назвай «права-трацкіскі блок», паставіўшая сваёй мэтай шпіянаж у карысць замежных дзяржаў, шкодніцтва, дыверсіі, тэрор, падрыў ваеннай магутнасці СССР, правакацыю ваеннага нападу гэтых дзяржаў на СССР, паршэнне СССР, расчлененне СССР і адрыв ад яго Украіны, Беларусі, Сярэдня-Азіяцкіх рэспублік, Грузіі, Арменіі, Азербайджана і Примор'я на Далёкім Усходзе — у карысць памянёных замежных дзяржаў, паршце, звар'яжанне існуючага ў СССР сацыялістычнага грамадскага і дзяржаўнага ладу і аднаўленне ў СССР капіталізма і ўлады буржуазіі.

2. «Права-трацкіскі блок» уступіў у зносіны з некаторымі замежнымі дзяржавамі ў мэтах атрымання з іх боку ўзброенай дапамогі для ажыццяўлення сваіх ачужыстых замыслаў.

3. «Права-трацкіскі блок» сістэматычна займаўся ў карысць гэтых дзяржаў шпіянажам, снабжачы замежныя разведкі найважнейшымі дзяржаўнымі сакрэтнымі весткамі.

4. «Права-трацкіскі блок» сістэматычна ажыццяўляў шкодніцтва і дыверсійныя акты ў розных галінах сацыялістычнага будаўніцтва (у прамысловасці, у сельскай гаспадарцы, на чыгуначным транспарце, у галіне фінансаў, камунальнай гаспадарцы і т. д.).

5. «Права-трацкіскі блок» арганізаваў рад тэрытарыяльных актаў супроць кіраўнікоў ВКП(б) і савецкага ўрада і ажыццяўляў тэрытарыяльныя акты супроць С. М. Іржава, В. Р. Меншынскага, В. В. Куйбішына, А. М. Горнага.

Усе абвінавачваемыя ўлічваюцца як паказанымі сведкаў, так і маючыміся ў справе дакументальнымі данымі і рэчымі доказамі і поўнасна прызналі сябе вінаватымі ў прад'яўленых ім абвінавачваннях.

На падставе выкладзенага абвінавачваюцца:

1) Бухарын Нікалай Іванавіч, 1888 год нараджэння; 2) Рыкава Аляксей Іванавіч, 1881 года нараджэння; 3) Ягода Генрых Грыгор'евіч, 1891 года нара-

джэння; 4) Крэцінскі Нікалай Нікалаевіч, 1883 года нараджэння; 5) Ракоўскі Хрысціян Георгіевіч, 1873 года нараджэння; 6) Розенгольц Аркадзій Паўлавіч, 1889 года нараджэння; 7) Іваню Влалодзімір Іванавіч, 1893 года нараджэння; 8) Чэрновы Міхаіл Аляксандравіч, 1891 года нараджэння; 9) Грынко Грыгорый Фёдаравіч, 1890 года нараджэння; 10) Зеленскі Ісаак Абрамавіч, 1890 года нараджэння; 11) Бессонаў Сяргей Аляксеевіч, 1892 года нараджэння; 12) Ікрамаў Ахмат, 1898 года нараджэння; 13) Хаджаев Файзула, 1896 года нараджэння; 14) Шаранговіч Васіль Фаміч, 1897 года нараджэння; 15) Зубарэў Пракопій Памілаевіч, 1886 года нараджэння; 16) Буланаў Павел Петровіч, 1895 года нараджэння; 17) Левін Леў Грыгор'евіч, 1870 года нараджэння; 18) Плетнёў Дамітрый Дамітравіч, 1872 года нараджэння; 19) Казакоў Ігнатій Нікалаевіч, 1891 года нараджэння; 20) Мансімаў-Дзікоўскі Венямін Адамавіч (Абрамавіч), 1900 года нараджэння; 21) Кручкова Пётр Петровіч, 1889 года нараджэння, — у тым, што, з'яўляючыся актыўнымі ўдзельнікамі антысавецкай змовы, зрабілі найважнейшыя дзяржаўныя ачужыстыя, укаваныя ў п. п. 1—5 формулы абвінавачвання, прадугледжаныя арт. арт. 58-1а, 58-2, 58-7, 58-8, 58-9 і 58-11 КК РСФСР, а абвінавачваемыя Іваню, Зеленскі і Зубарэў, апрача таго, зрабілі ачужыстыя, прадугледжаныя арт. 58-18 КК РСФСР.

У выніку выкладзенага ўсе ўкаваныя вышэй абвінавачваемыя падлягаюць суду Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда Саюза ССР.

Справы ў адносінах Осінокі В. В., Якаўлева В. Н., Манцава В. Н., Караліна В. А., Камнова Б. Д., Стунюва І. Н., Арціменка Е. В., Запорожца І. В., Савойкіна І. М., Семінава Г. І. і Членова С. Б. — выдзелены ў асобае працэс.

Справа ў адносінах д-ра Вінаградова А. І. за яго смерцю працэдуравана спынена.

Справа ў адносінах Енуціева А. С. разгледжана Ваеннай Калегіяй Вярхоўнага Суда ССР 15 снежня 1937 года.

Гэта абвінавачванне заключэнне складзена ў г. Маскве 23 лютага 1938 года.

Пракурор Саюза ССР А. ВЫШЫНСКІ.

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

ДЗЭННІК РАНІШНЯГА ПАСЯДЖЭННЯ 2 САКАВІКА

2 сакавіка, у 12 гадзін дня, у Маскве, у Кастрэнінскім зале Дома Саюзаў, Ваенная Калегія Вярхоўнага Суда Саюза ССР у адкрытым судовым пасяджэнні прыступіла да разгледу справы Бухарына, Рыкава, Ягоды, Крэцінскага, Ракоўскага, Розенгольца, Іваню, Чэрнова, Грынко, Шаранговіча, Зубарэва, Буланава, Левіна, Плетнёва, Казакова, Максімава-Дзікоўскага, Зубарэва, Буланава, Левіна, Плетнёва, Казакова, Максімава-Дзікоўскага, Кручкова, абвінавачваемых у здра-дэе радзіме, шпіянажы, дыверсіях, тэроры, шкодніцтве, падрыве ваеннай магутнасці СССР, правакацыі ваеннага нападу замежных дзяржаў на Савецкі Саюз і ставіўшых сваёй задачай звар'яжанне ў СССР існуючага сацыялістычнага грамадскага і дзяржаўнага ладу і аднаўленне капіталізма, аднаўленне ўлады буржуазіі, гэта ёсць у ачужыстых, прадугледжаных арт. арт. 58—1А, 58—2, 58—7, 58—8, 58—9 і 58—11 Крымінальнага Кодекса РСФСР, а абвінавачваемых Іваню, Зеленскага і Зубарэва, апрача таго, у ачужыстых